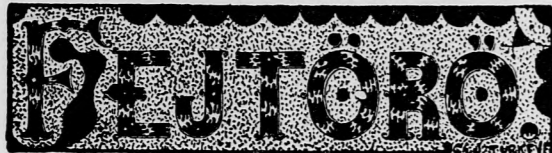

Londonban 25,000 igás ló van, melyek tartása évenként 17 millió kétszáz ezer koronába kerül. Az automobil szállító szekerek, bérkocsik és omnibuszok ezen összeg harmadrészébe fognak kerülni.

Jellege: Fejtőrő az elme sportja.

Számtani kérdés:

Bizonyos számnak négyzete s ugyanazon számnak 13-szorosa 264-et tesz. Melyik ezen két szám?

Földrajzi kérdés:

Mi a neve azon pataknak a Henyul-hegységben, mely több csermelyből támad, felveszi a Kukureasza, Sztrimba, Ursuluj, Lesi és Szimluj patakokat s 52 km. út után a Nagy-Szamosba ömlik?

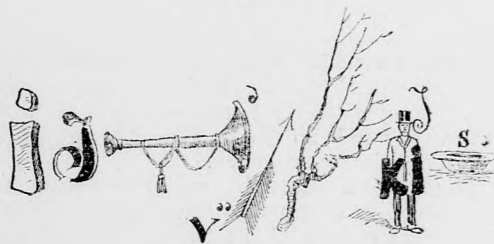
Történelmi kérdés:

Hogy hívták azt az angol származású honvédtábornokot, a ki fiatal korában Dom Miguel ellen harcolt Portugáliában? Majd az osztrák hadseregbe lépett, melyet mint főhadnagy hagyott el és Magyarországon telepedett le. Élénk figyelemmel kísérte a Kossuth által megindított reform-mozgalmakat; számos csatában vett részt hazánkban 1848/49-ben. A temesvári csatavesztés után török földre menekült és a szultán szolgálatába lépett.

Természetrizai kérdés:

Hogy nevezik azon kétszikű növényt, melynek cserjéje megvastagodott, húsos szárú, többnyire levél nélküli, tüskebircsekkel, nagy virágokkal, bogyszerű gyümölcsökkel. Dél-Amerikában és Mexikóban honos.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1901 augusztus 18.

44. számban közölt fejtőrő kérdések megfejtése:

Földrajzi kérdés: Fabova-hegyesoport. Természetrizai kérdés: Pukkantó dudafürt. Oszloprejtvény: «Hirt sem hallok már felőled». Képrejtvény: Nézd meg az anyát, vedd el a lányát.

Helyesen fejtették meg: Renner János, Klopstock György, Prágyik Flóris, Breuer Ernő, Bauer Gyula, Török Sándor, Kuzma Albert, Jurenák Géza, Wunder Jenő, Knapp Leó, Linhardt Alfréd, Sándorfi Dezső, Molnár Aladár, Szerényi Nándor, Rosenkranz Sándor, Hary Zsuzsika, Kocsis József, Bohrandt Lajos, Rein

Dezső, Akay Elemér, Bigler Aladár, Posch Károly, N. Istvánffy István, Szporni Lajos, Gálffy Sándor, Leichter Jenő, Schulz Károly, Bogrnár János, Kemény Béla, Kutlik Félix, Ruznyák Sándor, Przybilla Jenő, Szögyény István, Szelke Béla, Zeller Aladár, Komlós György, Popper József, Bittner Frigyes, László Pál, Mattyasovszky Lajos, Rosenthal Jenő, Marusák István, Koses Antal, Somogyi Zsigmond.

A kitzűött könyvjutalmat (De Gerando Antonina: «Pali gyermeksége és ifjúsága») Hary Zsuzsika nagyenyedi előfizetők nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

K. L. 1. Oda és vissza körülbelül 100 korona. 2. Azokból a tárgykból, melyeket a kereskedelmi iskolákban nem tanultak (latin, görög vagy a görög helyett a görögptóló tantárgyak). 3. Az összes hadi létszám béke idején közel 1,000,000 ember; háború idején két millió, ha szükség van rá, több is. — L. A. Az illetőhöz már lapunk múlt heti számában kérdést intéztünk, de mindez ideig nem tudatta velünk a címét. Mihelyt tudni fogjuk, értesítjük önt. Addig tehát türelmet kérünk. — **Kezdő poéta.** A rim nem teszi verssé a lapos sorokat; verselő kedv még nem teltség. Érne, fornia kell. — **Pályaválasztás.** Ne hamarkodja el a dolgot, hallgasson szülőinek a tanácsára, mi sem ajánlanánk egyebet. — **G. D.** (Szolnok.) A fordítás még nem felel meg.

!! Megjelent!!

Lombfűrészeti és faragászati különlegességekből összeállított nagyszabású album és árjegyzékünk, mely tartalmazza az összes idevágó kellékek és díszvasalások képes gyűjteményét. Mivel a fentemlített cikkek és kellékek ez ideig jórészt Bécsből szereztek be, indította éreztek magunkat egy minden tekintetben modern és terjedelmes album összeállítására, miáltal lehetővé tesszük minden oly cikket előnyös, olcsó és gyors beszerzését, mely eddig csak külföldről jóval nehezebben és nagyobb költséggel történhetett. Tisztelettel 9076
Kiss Ernő és Társa, Budapest, VII., Erzsébet-körút 17.
Árjegyzék kívánatra bérmentve.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

KENYÉR ÉS BECSÜLET

REGÉNY

A felserdült ifjúság számára.

IRTA

GAAL MÓZES

Ára füzve 3 korona.

KÉT ÉVI VAKÁCZIÓ

REGÉNY

Irta VERNE GYULA

franciából fordította

HUSZÁR IMRE

90 képpel.

Második, egyedül jogositott magyar képes kiadás.

Ára füzve 3 K 60 f., vászonkötésben 5 K.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Égész évre ... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

Nagyboldogasszony napján.

Augusztus 15-dikén van Nagyboldogasszony napja. Maholnap kiesik egészen az emlékezetből, hogy minő nagy történelmi emlékek fűződnek Nagyboldogasszony napjához. Gyorsan haladunk, fejlődünk, s a Múlt mögöttünk elmarad olyaténképpen, mint az utazó előtt a tájék, ha robogó vonat viszi, s a távol kéklő köde reá borul a hegyre, a völgyre, a völgyben szerényen meghúzódó falura. Egy ideig még csillog a torony teteje, aztán hegyes pónzává, vékony vonallá — és azután semmivé lesz.

Nagyboldogasszony napján tartották az országgyűléseket, vagy a mint akkor nevezték: a törvényt napokat. És összegyülekezének az ország minden részéből Székesfehérvárra, holott tartózkodott a király, a legfőbb bíró, a ki az ő tanácsuraival, az országos főrendűekkel székelt ült a főben járó bünösök felett, s azon nyomban végrehajtották az ítéletet. És hoztak törvényt, írásba sem kellett foglalni, mert megtartotta mindenki emlékezetben, lett belőle apáról-fiúra, nemzedékről-nemzedékre szálló szokás, míglen századok múltán irástudó emberek leírták, s a legtudósabb köztük egész nagy latin könyvet csinált belőle.

Nagyboldogasszony napján megtelt a székesfehérvári kőből épült, márványkockákkal kirakott nagy templom s a keresztény magyar főpap dörögdelmes szónoklatát remegő, áhitatos szívvel hallgatta mind az egész ország. A királya köré gyülekező nemzet a vallásnak és igazságnak védő pajzsa alatt e napon érezhette leginkább azt, hogy valósággal egygyé vált. Olyan volt, mint egy hatalmas család, melynek feje a koronás király. A bálvány-kövek romján fölépült templomok zsolozsmái egyképen érdekelték minden

magyarnak a szívét, s ha a törvényt napok komoly teendői elmúltak: a tarka sátrak között hullámozó nép együtt örvendezett, megfűjták a sipot, szólott a húros hangszer, tánczra perdültek — szakasztott úgy, mint országos vásárokon, búcsúk alkalmaival a nép manapság is megcelekszi.

És történt mindez az első, szent királynak rendeletéből Nagyboldogasszonynak napján, a ki az első keresztény magyarok szemében annyira tisztelt vala.

Ma nincsen így. Megváltozott minden. A néhány százézer magyarból az évszázadok viszontagságainak daczára négyszer annyi millió lett — ámde a régi patriarkális szokásokat újak váltották fel, s midőn igazságot keresünk — ezer meg ezer kézen mehet át ügyünk, míglen a királyhoz érkezik. Nekünk jó így, őseinknek jó volt úgy: a megváltozott idők szelleme minden korra reá üti a maga bélyegét.

A múlton tévedező szemünk nem lát mindent, és mégis szükséges, hogy gyakran nézzen a múltra, mert az is tanulságos reánk nézve, a mit látunk. Az egyszerű életviszonyok között élő nemzetnek egységét láthatjuk. Való igaz, hogy volt akkor is elég torzsalkodás, viszálykodás, de mihelyt közös, szent ügyről volt szó, megszünt az ellentét: egy volt a nemzet a küzdelemben.

Nagyboldogasszony napjának az emléke legyen kapcsolatban azzal az ősi szeretettel és egyetértéssel, a mely Székesfehérvárott egyesítette a törvényt napokon elődeinket. Ha akkor a küzdelem egyesítette a nemzet minden fiát, egyesítse ma az újabb idők legnagyobb küzdelme: a munka.

A munka teszi Magyarországot erőssé, egységessé és boldoggá!

PISKI MELLETT.

Szabadságharcz, te múltból a jelenbe
Büszkén világló szép emlékezet;
Valóság, minőt e letörpült, renyhe
Korban álmodni sem igen lehet:
Dicsőségedre szomjúhozó vágyam
Meddő panaszra hányszor nem fakad,
Hogy mért nem éltem hőseid korában,
S mért nem halhattam zászlóid alatt!

Hej, bő időt élt akkor a magyar ám!
Szakadó golyók kövér záporán,
S villámló ágyúk döngő zivatarján
Termett a babér sűrűn, szaporán.
Gázolva járt a honvéd a babéron,
Vigan harsogva hős harci dalát;
Vonagló ellen, bosszúálló vérnyom
Hirdette, a hol bátran sikra szállt.

E szép ország dús völgyein bolyongva,
Bármerre fordul mélázó szemem,
Minden darab föld vándor fúvalomja
Dicső harcokról társalog velem.
Megejt az emlék minden pillanatban,
A honszerelem tüze elborít,
De szívem mégis a legzajosabban,
A legbüszkébben csak itt dobog, itt!

Oh mintha látnám: télvilág ködében
Miként robognak a hős daliák!
Szemökben gyilkos harag ég sötétben,
A nyalka mente csupa vérvirág!
Siket dörejben, mély füstbe takartan,
Míg búg, sikong a harci riadó,
Mint a parancsot osztó Mózes hajdan,
Ott áll mogorván az ősz Bem apó.

«Hurrá, fiúk! A hidra ám serényen!
Ha veszve a hid: Erdély is oda!»
S kezdődik nyomban kétfelől merészen:
A hid védelme, a hid ostroma.
Hullott az élet, de mire alá tűnt
A nap korongja s az éj leesett:
Egy győzelemmel több volt győzedelmünk,
És az ellennek egygyel kevesebb.

Csodás egy nap volt! Regék őskorának
Beválnék méltó folytatásaúl.
De már azóta nagyot nőtt a század
S régi nagy eszmék varázsa avúl.

A zordon harcok egyenes utóda
Az olajágas béke él ma itt:
Kalászt növel a vértől ázott róna,
S andalgó pásztor járja hantjait.

Holott a hősök, mámorral betelve,
Emésztő csatán csorgaták a vért,
Ott ma már józan munkára szerelve
Izzad napestig kenyérért a nép.
Rideg gyár füstje feketén kóvályog
Szennyes kémények karesú tornyiból,
Izmos kezekben rengő kalapácsok
Nyers koppanása messzire kiszól.

De bárminő más szint eserélt az élet
Korán megásott sirotok felett,
Alhattok azért békén, jó vitézek:
Hálátlanul e nép el nem feled.
Ha munka végén nyugalomra dül le,
Vagy némán költi ünnepi borát:
Reátok gondol, a múltba merülve,
S megáldja alvó szívetek porát.

Jakab Ödön.

POMPÉJI PUSZTULÁSA.

Bulwer regénye. Átdolgozta Gaal Mózes. 46

XLVI.

A pusztulás tovább folytatódik.

A felhő, mely eddig éjjellé változtatta a nappalt: sűrű, áthatolhatatlan tömeggé lett. Vaksötét kamrában nem lehet sötétebb, mint Pompéjiben volt ekkor. Ámde a Vezuv okáda a lángot, s ezek a lángok, mint a villám czikáztak, meg-megvilágították a pusztuló várost. Szivárványszínekben pompáztak; most sötétkék, majd elevenzöld fény-kigyó húzódtott végig az égen rezgő hosszú farkával, nyomban reá ríktó vörös széles sáv gyúlt ki s mintha napvilág lett volna, az éjszakából kitetszett az egész város. A hamu-és forró víz-eső váltakoztak, közben-közben morgott, üvöltözött, mennydörgött a hegy, mint valami óriás szörnyeteg, mely az egész világot végpusztulással fenyegeti. A reszkető sziklák nyílásaiból sisteregve ömlött ki a mérges lehelletű gőz. A villámok fénye mellett csodálatos alakokat lehetett látni, a melyek ádáz harcztot vívtak egymással; örvénylettek, kavargtak, aztán hirtelen elnyelte őket is mind a vaksötétség — ez óriási tenger. A pusztulás szellemei gyanánt tüntek fel — a halál rémitő szolgáltnak.

A hamu-eső némely utczában térdig, sőt azonfelül ért, a sziklatömbök, melyeket a Vezuv gyomrából kidobott, szézzúzták a házakat, a forró víz behatolt a házakba s kénes lehellete megfojtotta azokat, a kik a házakban kerestek menedéket. Meg-megrendült a föld, omladoztak a házak, s a romhalmazok elzárták a menekülni akarók elől az utakat.

Sziklák repedeztek, sodorta az óriási kődarabokat az alvilági erő, néha két-két szikladarab egymáshoz csapódott és millió darabra tördelözött. A törmelékből sziklák pattantak ki, s minden anyag, mely gyúlékony volt, lángot fogott azoktól. Egyszerre két-három ház gyúlt meg, sőt a szőlő venyigéi is tűzben lobogtak. Magasra csapott fel a lángoszlop a sötét ég felé. Maguk a pompéjibeliek is templomuk előtt felállították rabszolgáikat égő fáklyákkal, de ezek a fáklyák sokáig nem éghettek, mert a szélroham, vagy a minduntalan megújuló hamu-eső csakhamar eloltotta. És újra komor, vigasztalan sötétség terjesztette szét szárnyait, megölve minden reményt és bizakodást, mely az embereket az elemek szörnyű harcával szemben ellenállásra buzdította.

Gyakran szembe jöttek egymással a fáklyák világa mellett menekülők; ezek a tengerpartra siettek, azok a tengerpartról menekültek vissza. A tenger irtózatosan háborgott, hullámai zúgtak, tajtékzottak, zurbolt a víz óriási tömege, a mint a forró hamu-eső belészakadt. A tűzhányó hegy gyomrából sziklatömbök hullottak a partjára, s jaj volt annak a boldogtalannak, a kit ez a közapor a tengerparton ért. Itt nem volt fedél, a mely alá menekülhetek volna. Az emberek fakó, halásápadt orcáikkal olyanok voltak, mint a sírból följáró kísértetek, egyiknek sem volt kedve arra, hogy a másikat megszólítsa, mintha mind csupa merő idegenek lettek volna. A társaséletnek minden köteléke felbomlott. Ha az anya elszakadt a gyermekétől, nem ment kétségbeesetten keresni; miért is kereste volna? . . . E rettenetes éjszakában hol találhatta volna meg? Vaktában rohant vagy vergődött, botorkált vagy támolgott előre. Nem ismertek egyéb törvényt, mint a lét-fentartását, mely az állati ösztönben tetéződött.

A borzalomnak ez óráiban Glaukus Jone kezét megfogva ment Nydiával, a vak leánynyal. Száz meg száz emberrel találkoztak, a kik mind a tengerpartra igyekeztek. A siető tömeg elszakította Nydiát Jone és Glaukus mellől, s őket is magával sodorta ellenállhatatlanul.

A hirtelen beálló sötétségben csak mentekmentek, de maguk sem tudták hova, merre. Mikor pedig a homály kezdett némileg oszlatodni — Nydiát már nem találták sehol. Glaukus nevét kiáltotta, — de feleletet nem kapott. Visszafordultak, keresték, de hiába. Nydia eltévedt, ki tudja melyik részébe ment a városnak? Barátjukat, megszabadítójukat vesztették el benne. Eddigél a kalauzuk is Nydia volt. A vak sötétségben a vak leány otthon érezte magát. Egész életében sötétség vette Nydiát körül, elemében volt tehát, mikor a tengerpartra kalauzolta Glaukust és Jonét. Immár merre vegyék útjokat? Mitevők legyenek? Czéltalanul, vaktában folytatták nehéz útjokat. Gyakran hullott lábaik elé egy kődarab, szilánkokba tördelözött szét és szikrák pattantak ki belőlük.

— Nem . . . nem birom már tovább — rebegette holtra fáradtan Jone. — Te édes egyetlenem, menekülj . . . engem pedig hagyj sorsomra.

— Ne csüggedj el én édes jegyesem! Százszor edesebb nékem a halál, ha veled megoszthatom, mint nélküled az élet! De hát hova . . . ó hova is irányíthatnók lépéseinket ebben a vak homályban? Nekem úgy rémlik, hogy utat tévesztettünk, s ismét ott vagyunk, a honnan elindultunk.

— Istenek! A házat, mely itt állott, a köeső szétrombolta. A nyílt utczában biztos halál vár reánk.

— Ó áldott fénye a villámnak! . . . Nézd csak Jone, édesem, . . . itt vagyunk Fortuna templománál. Menjünk be, a hamu-esőben oltalmat nyújt nekünk.

Bevitte jegyesét a templomba, s a porticusnak legvédettebb részén elhelyezte. Melléje térdelt, mintegy testével fedezve őt. Még e borzalmak között is megnyilatkozott az önfeláldozó szeretet.

— Ki van itt? — kérde valaki reszkető, mély hangon; nyilván egy férfiú volt, a ki már itt menedéket talált.

Jone abba az irányba nézett, honnan a hangot hallotta, s nyomban rémült sikoltással odasímult Glaukushoz, a ki szintén abba az irányba nézve, két tüzesen villogó szemet pillantott meg a sötétben. Borzalom töltötte el, midőn az amphitheatrumbeli oroszlánt látta, s mellette közvetlen közelben egy óriási alakú férfiút, a ki az imént szólott: Niger volt, a gladiátor.

A villámfény, mely a templom belsejét pillanatra megvilágította, elegendő világosságot terjesztett. A menekülő állat és emberek egymást jól láthatták. Az oroszlán félénken közelebb

kúszott a gladiátorhoz, mintha ösztönszerűleg nagyobb biztonságban érezte volna magát egy másik élő és remegő lény közelében. A természetnek forradalma megszüntette a félelmet az emberek és állatok között.

Ezen közben, hogy e rémes társaság védőszárnyai alatt biztonságban voltak, fáklyások kis serege haladt el a templom előtt. A názárénusok voltak, kiknek a szívét e borzalmas órában valamely égi hatalom megszabadította minden gyarló földi rettegéstől. Ezek a jámbor és hitőkben buzgó keresztények szentül meg voltak győződve arról, hogy ime elérkezett a végítélet — ama végső nap.

— Jaj! Jaj! — siránkozának átható, megdöbentő hangon az öregebbek. — Ime az Úr leszállott a földre és beül birói székébe! Tüzesöt bocsát le a földre, hogy a kinek szeme van, lássa! Jaj! Ó jaj nektek erőseknek és hatalmasoknak! Jaj nektek, a kik biborban és bársonyban születetek! Jaj nektek, a kik faragott köveket és állatokat imádtok! Jaj nektek, a kik gonosz szívvel megöltétek az ártatlant és nevetve néztétek Isten egyszülött fiának halálkinjait . . .

A názárénusok menete lassan elhaladt a pogány templom előtt. Fáklyáik fénye reszketett; siralmas énekük harsány, riadalmas fenyegetéssé fokozódott, miglen mind távolabbról-távolabbról hallszott — s elnémult a néma éjszakában.

A hamu- és forró vizeső elállott, Glaukus biztatta Jonét, hogy tovább vegyék útjokat. A mint a templom lépcsőjének alsó fokára léptek, egy öreg ember támolygott el mellettük.

Zsákot czipelt a hátán, kezével reá támaszkodott egy ifjú vállára. Glaukus rájuk ismert. Egy apa és fia voltak; az híres zsugori, ez híres tékozló.

— Apám — mondá a fiú — ha gyorsabban nem szeded a lábadat, itt hagylak, mert így mind a ketten elpusztulunk.

— Eredj hát és hagyd itt ősz apádat!

— Az ám, csak hogy éhen veszni nincs kedvem. Add ide a zsák aranyat — s a fiú a zsák után nyúlt.

— Nyomorult, ki akarod apádat rabolni?

— Eh mit, ki láthatja e sötétben! . . . Pusztulj el, vén zsugori!

A fiú halántékon sújtotta apját, kitepte a haladkló kezéből a zsákot és örömujjongva rohant el.

— Istenek! . . . Istenek! — kiáltott fel Glaukus — hát e sötétség titeket is megvakított? . . . A bűnösre és ártatlanra egy sors vár tehát? . . . Jer Jone, Jer!

(Folyt. köv.)

KÉPEK AZ ÁLLATVILÁGBÓL.

A róka.

Bizonyosan valami vadruca vergődik ott, a melyet a vadász megsebzett — gondolták az emberek s elkezdtek kutatni, honnan jön a hang?

Rá is akadtak mindjárt s olyat láttak, a min nem győztek eleget csodálkozni.

Ott találtak a nyolez elveszett rucza közül hetet, de milyen állapotban? Szép sorjába be volt ásva valamennyi a lágy földbe, a hátukra pedig egy-egy kis dombocska rakva sárból. Csak épen a feje látszott ki mindenik ruczának, de mozdulni másképp nem bírtak.

Az emberek is mindjárt valami czigányra gondoltak; csak az cselekedhetett ilyesmit. Haza vinni nem merte a lopott portékát egyszerre, hát gondolta, hogy majd apránként rájuk jár s úgy hordogatja haza.

De csakhamar kivilágosodott a gyanusított czigányok ártatlansága.

Észrevették ugyanis az emberek a nyolezadik ruczát is, de már szerteszét tépve s a húsa nélkül. Mindössze a tollai s lábszárjai heverték szerteszét. Körülötte pedig ott látszott a sok rókanyom a sáros földön!

Jobban megvizsgálván aztán a dolgot, látták, hogy az elásott ruczák körül is egymást éri a sok rókanyom, sőt a hátukra hányt sár is le van taposva. De a gödrök szélein is, a melyekbe a ruczák voltak temetve, világosan meglátszott a róka körmeinek a nyoma.

Tehát senki más, mint ő kelme temette el a ruczákat.

A dolognak kétségtelenül úgy kellett történni, hogy valami ármányos, messze tanyázó róka, — mert ottan körül rég nem láttak egyet sem — csatangolásai közben észrevette a nyolez gondatlanul bogarászó szárnyast s látta azt is, hogy ezek a kövérség miatt nem igen bírnak menekülni, hát elhatározta, hogy fel fogja őket csemegézni.

Igen, de egy lakomára untig elég egy, hát a többivel mi történjék? Kár volna azokat elszalasztani, sokkal okosabb dolog lesz valamennyit biztonságba helyezve a következő napokra raktározni.

Hiába, több nap, mint kolbász, azt már a róka is jól tudja.

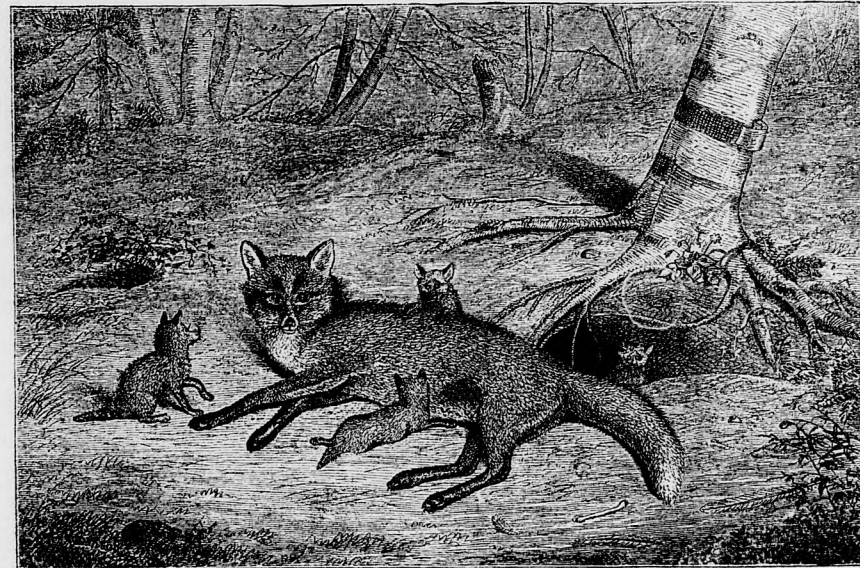
De ha sorra lefojtogatja a ruczákat, megromlik a húsu s végre is csak jobb a friss pecsenye, mint az állott. Azt eszelte hát ki, hogy hamarjában gödröket kapart s a lomha, tehetetlen ruczákat egymásután elfogdosva, szépen sorjába letemette őket a sárba, hogy el ne szabadulhassanak, de meg se fuladjanak. Így aztán kész terített asztala lesz néhány napig, csak épen mellé kell ülni. A nyolezadik ruczát pedig mindjárt meg is ette.

Ez lett volna majd apránként a többinek is sorsa, ha a gyékényvágó emberek rájuk nem akadnak.

Kiszedték aztán a jámbor ruczákat a kellemetlen fogságból, mely valóságos siralomház volt rájuk nézve s haza szállították a gazdájukhoz. És nemsokára valamennyi teljesen magához jött, mert nem volt megsértve egyik sem, mindazonáltal nem felejtették el a kellemetlen kalandot, mert többé még csak tájékára se mentek a rétnek.

Nos hát ez az egy pár példa is elég bizonyosság arra nézve, hogy róka koma mily eszes és ravasz állat, de ez utóbbi tulajdonsága tán még jobban kitűnik akkor, midőn saját bőre forog veszedelemben s annak a megmentésén kell igyekeznie.

Főképp akkor mutatja ki meglepő ravaszágát, midőn vadászat alkalmával üzöbe veszi a kopó-falka. No, ekkor már mindent elkövet, hogy csaholó ellenségeit kijátszva, tévútra vezesse.

RÓKACSALÁD.

A mint rendkívüli éles füle észreveszi távolról a kopók gyanús neszt, azonnal szép esendesen kibúvik rejtekeiből s menekül. De nem vaktában előre, mint más állat, hanem érett megfontolással, bizonyos megállapított terv szerint.

Jól tudja, hogy a közelgő kopók lába nyomait mihelyt oda érnek felfedezik s ha nem látszik is az meg, de annak szagán, a vadásznyelven úgynevezett «szimaton» előbb-utóbb elérnek, elnyomnák, vagy a vadászok elébe kergetnék s ezért minden módon azon igyekszik, hogy a «szimat» elveszessen, vagy legalább csak úgy maradjon meg, hogy azon a kopó el ne igazodhassék.

Olyan helyekre igyekszik tehát, a hol ez könnyen lehetséges. S mivel rablóbarangolásai-ból pontosan ismeri az egész környéket, tudja is, hogy merre kell tartania.

Tudja például, hogy az új szántás hamar magába vesz minden szagot, — hiszen a nyulat

is azért tudja ilyen helyen nehezen kiszimatolni — hát ha csak ilyen szántás van közelében, akkor azon igyekszik keresztül futni.

Azt is tudja, hogy az országúton sok ember, állat megfordulván, azok lábainak mind ott marad a szimatja, tehát a többi közt az övé könnyen elvegyülhet s a kopó egy könnyen ki nem bírja keresni. És épen ezért szekér után is nagyon szeret ilyen alkalommal menekülni. Természetesen csak olyan után, a melyik nem gyanús, hogy valami puskás ember is ülhet rajta.

Ha holmi tócsa, kisebb víz kerül elébe, az nagyon kedvére van s okvetetlen azon keresztül veszi útját, mert hát a vízen nem érzik meg a szag, az el nem árulja: ki, vagy mi ment rajta keresztül.

Az is szokása, a mit sokszor gyakorol, hogy futás közben nagyokat ugrik oldalvást, minek következtében a szimat megszakad s legalább késlelteti az üldöző ebeket. Sokszor meg egy helyen össze-vissza, körben szaladgál, majd roppant nagyot ugorva néhányat, így hozza zavarba a kopókat.

Sőt azt is látták már, hogy az üldözött róka, ha valami alkalmas kerítés akad útjába, felugrik rá s annak a tetején szalad tovább, a mig csak lehet. S ezzel aztán csakugyan végkép kijátszsa az ebeket, mert ezek a szimatot a kerítés tetején már csakugyan nem keresik.

Legnagyobb meglepedésére szolgál azonban a menekülő rókának, ha valami birkanyájra akad, a mely körül nem sejt veszedelmes kuttyákat. Ilyenkor minden habozás nélkül a nyáj közé szalad s az ijedten szétrettenő birkák közt nyargal keresztül, jól tudván, hogy a felettebb erős birkaszagban teljesen elvész az ő lábainak szimatja.

S az efféle ravasz fogásokkal a róka nemcsak gyakran megmenekül, hanem egyszersmind a fiatal, tapasztalatlan ebeket végkép ki is fásasztja, míg a már tapasztalt, vén kopók ilyen esetekben abban hagyják a hajszát, tudván, hogy az úgy is hasztalan volna. Csak akkor kezdik újra az üldözést, ha a rókát távolról meg találják pillantani, vagy ha esetleg újabb megbízható szimatot fedeznek fel.

És ravaszágának, ügyességének köszönheti a róka, hogy ámbár minden módon üldözik, még se pusztul ki s nemcsak az erdős, hegyes vidékeken, hanem még a sík földön is, a gyakoribb vadak közé tartozik.

Egyébiránt habár rengeteg kárt okoz is a róka a nyulakban, foglyokban, fázánokban, egyéb hasznos vadban s néha a baromfiakban is, de el kell ismerni, hogy haszna is van, a mennyiben temérdek mezei egeret pusztít el. S ha ez a kedvencz csemegéje bővében van, akkor nem is igen tesz kárt másban.

Az is a róka eszes voltára mutat, hogy törrel, csapóvassal igen ritkán sikerül megfogni s akkor is csak a tapasztalatlan fiatalokat.

A vén kitanult róka a leggondosabban elrejtett csapdát is észreveszi s óvakodik magát megfogatni. Mert jól ismeri eme veszedelmes szerzőségét. Annyira ismeri pedig, hogy az orvvadászok által nyulaknak, madaraknak vetett töröket, csapdákat, ha felfedezi, állandóan figyelemmel kíséri és ha fog a tör, akkor ő veszi ki belőle a zsákmányt, nem pedig az orvvadász.

A róka tehát azon a közmondáson is túl teszi magát: «Bajos a tolvajtól lopni».

Szivós Béla.

ARANY JÁNOS.

1817—1882.

Írta Gyöngyösy László.

E szomorú anyagi körülmények kényszerítették Aranyt, hogy barátai rábeszélésének engedve lemondott a jegyzőségről s a belügyminisztériumnál fogalmazóságot vállalt. De alig egy hónapig s pár napig hivataloskodott, a muszka betörése után aggódva sietett vissza családjához.

Ez volt életének második válsága, a mely a kétségbeesés lejtőjéig vitte. Előre látta a nemzet katasztrófáját s vele a saját és családja végveszedelmétől is tartott. Kenyér nélkül maradt e rémes napokban. A hazafiak bújdosása már jó előre megkezdődött. Augusztus elején *Vachott Sándor*, *Vörösmarty* és *Bajza* testileg és lelkileg teljesen megtörve kerültek Aranyékhoz. Pár napi itt tartózkodás után tovább mentek a bújdosók hazátlanul e széles országba. Arany kétségbeesve látta bennök a maga sorsát, a mely elkerülhetetlenül

rá is várakozik. Különösen két dologért várhatta a zsarnoki hatalom sújtó csapását magára, forradalmi irataiért a «Nép barátja»-ban és a szalontai nemzetörsséggel történt táborozásáért, a mikor az állami hivatást a parancsnok rendeletéből a szalontai nemzetörök felgyújtották.

Arany a muszka elől 12 napig a szomszédos községekben, majd az erdőségekben bújdosott, de azután kétségbeesve visszatért családjához és elfásultan várta, mit hoz a jövő. Már ekkor a vérszomjas osztrák had foglalta el a muszka helyét. Éjjel katonai őrzatok fogdoszták el a jó hazafiakat, s nem egy esetben történt, hogy a magyar vér árulkodása döntötte veszedelembé az igaz embert. Most következtek el csak Aranyra a megpróbáltatás, a kétségbeesés napjai. Vagyona, a mi családját minden eshetőség ellen biztosíthatta volna, alig számbavehető. Még kicsi búzasztagjába is beleütött a villám, s porrá égette. A városban minden este hire járt: most fogják el Aranyt! Hétszámra alig aludt, zöld, nagy csurupéjében a diványon ülve fenvirrasztott, kis útitáskája mellette. Várta, mikor rikkantja el magát a házőrző kutya, hogy a fegyver első zörrenésére megkísértse a menekülést. Vele virrasztott megtört felesége, a ki maga is szakadó szívvel vigasztalni próbálta, míg körülötte édesdeden szunnyadtak mit sem sejtő gyermekei.

A veszedelem napjai még el se múltak, mikor az inség kopogtatott be szegény hajlékán. Családjának kenyérről kellett gondoskodnia. Arról, hogy az irodalmi működése révén legalább annyit keressen, hogy bár szűkösen megélhessenek, szó sem lehetett. Így kénytelen volt elfogadni *Kenyeres János* Szalonta volt főbírája és az akkori szolgabíró ajánlatát, a ki jeles tehetségét a közgazgatás ágas-bogas ügyeiben jól ismerte, őt hivatalában mint irnokot alkalmazta, s a saját fizetéséből adott neki valami csekélységet. E lealázó helyzetből *Kovács János*, egyik későbbi debreczeni tanár, akkor *Tisza Domokos* nevelője, ragadta ki. Domokos tanítására hívta meg. E sovány, sáppadt, égő szemű Tisza-gyerekekben kiirt-hatatlan, családját jellemző, szívós törekvés volt magát irodalmilag is kiképezni. A görög és magyar literatura tanításának ideje elkövetkeztén, Kovács urának, Tisza Lajosnak, iskolatársát és barátját ajánlotta, a kinek helyzetét jól ismerte.

Ez a foglalkozás hozzá illő volt ugyan, de ekkor otthon csak vasárnap lehetett, a többi időt Geszten kellett töltenie. Családjától így elválva élni: nagyon zokon esett érzékeny lelkének

felszámú Tiszán Deger

Arany J. rajzai a «Nagyidai cigányok»-hoz.

Tiszák ugyan úgy iparkodtak sorsán könnyíteni, hogy kis fiát Laczit, családját is gyakran áthozták Gesztre, de így is, amúgy is vagy ő maga csak vendégként volt odahaza, vagy családja volt vendég idegeneknél.

Az öreg *Tisza Lajos*, a hírhedt konzervatív bihari adminisztrátor, az elnyomás napjaiban épen olyan igaz érzésű magyar volt, mint régi, szabadelvű elleni. A zsarnokság kibékítette a politikai ellenfeleket, s most együtt küzdöttek ellene. Geszti kastélyában zajos élet, multság járta. Az ide gyűlő vendégekkel a házi gazda is tüntetett magyarságával, s mindnyájan gyűlöltek az osztrákot. Együvé jártak búsulni, s a búslás rendesen szinte erőltetett, hajhászott multságok hosszú sorában végződött. Ilyen sirva vigadásból állott ki akkor az egész magyar közélet. Arany szinte kényeztette a nagyjúri társaság, de ő nagy társaságban soha sem érezte magát jól, itt is visszavonulva éldegélt töprengve, szomorú gondolatain élvőde.

A napi két órai leczkét azonban igazi kedvvel adta meg a kis Domokosnak, a ki valóságos rajongással csüngött tanítóján, s úgy a görög, mint a magyar irodalomban nagy haladást tett. Nagy kár, hogy a tehetséges fiú 18 éves korában tüdővészben meghalt. Egy kis kötet versében, a melyet halála után Arany rendezett sajtó alá, meglep a gondolatok erőteljes szépsége és eredetisége. Minden jel arra mutat, hogy kiváló költő veszett el benne.

Arany már itt folytonos benső szenvedés közt élte napjait, családja és a maga bizonytalan jövőjén tépelődött. Epikai tehetsége is, mintha végképen cserben hagyta volna. A *Toldi trilogia* középső részével foglalkozott, de nem igen boldogult vele, inkább kisebb lyraszerű sóhajokban tördelte szét lelkét.

Ily körülmények közt érte teljesen váratlanul a *nagykőrösi egyháztanács* meghívása a latin és magyar irodalmi tanszékre. Arany köszönő leve-

lén meglátszik fájdalmas töprengése. Nem tudja határozottan visszautasítani a kőrösiek meghívását, de elindulni se mer családjával Szalontáról. Fél az idegen helytől, a bizonytalan jövőtől, a mely már egyszer szép reményeit oly kegyetlenül legázolta. A kőrösiek azonban, hogy töprengéseit lecsillapítsák, úti költségére 120 pengő forintot küldöttek. Így indult el Szalontáról fájdalmasan családjával. Persze az út akkor még csak tengelyen történhetett. Azóta mindig visszasóvárgott szülőföldjére, a hol már csak vendégként fordult meg, de állandó lakos többé soha sem lehetett.

Arany epikai költeményei közül csak «*Toldi estéje*»-t vitte készen Kőrösre. Ezzel még 1848-ik év márczius első felében készült el. Petőfi tüzes, lelkesedő szelleme lebeg e mű fölött, a ki szenvedélyes lelkesedéssel csüngött e munka egyes részein, elragadtatással olvasta az egészet, s folytonosan lelkesítő nógatásával mintegy részesevé vált szerzésének is. A költő akkor írta, mikor a nemzet diadalmában, vérmes remények közt határtalan lelkesedésben élt. Arany ezalatt a hanyatlás époszát fejezte be. Mintha ez a mű a nagy, fényes küzdelem után bekövetkező gyászos vég előre vetett árnyéka volna. Egy nagy, fényes korszaknak nemcsak a nemzet, hanem Arany életében is zárókövet képezi «*Toldi estéje*». A nagy, nemzeti szerencsétlenségben, mintha elzüllött volna a költő elbeszélő ereje is. Hosszabb epikai költeményt «*A nagyidai cigányok*» nagy, torz kaczagását kivéve az 1864-ben megjelent «*Buda halála*»-ig nem tud feljegyezni. Gyakran és hosszú ideig tartanak a költői elnémulás szomorú évei. Mikor végre ősz fejjel «*Toldi szerelmé*»-vel újra megjelenik teljes dicsőséggel a küzdötteren, mint az öreg Toldi a sír fenekéről, azután napja csendesen le is hanyatlik.

«*Toldi estéje*»-ben nincs nagy leleményesség. A mese főszála teljesen olyan, mint «*Toldi*»-ban. Nagy-Faluból indul ki itt is a párbajra, a mi itt is, mint az első «*Toldi*»-ban, a költemény köz-

Arany J. rajzai a «Nagyidai cigányok»-hoz.

Dizidongó

Arany J. rajzai a «Nagyidai cigányok»-hoz.

pontja. Sőt a párbaj előtt még a nagy ivás sem marad el, a dühroham is ismétlődik, de az első részben ez indítja meg a cselekvést, a harmadik részben befejezi. De teljesen új a hang és a felfogás a «Toldi estjé»-ben. Ritka művészettel van beleillesztve a természet és a hely rajza a cselekvénybe, összeolvad vele, hangulatot kelt, még erősebben feltünteti a vén Toldi hanyatlását. A hanyatlásban van önkéntelen komikum, de komorság is. Arany művészi öntudattal kereste és meg is találta a hangot, a mely az elbeszéléshez való. Komikum van a tárgyban, de hőse sokkal kiválóbb alak, mintsem teljesen tréfás figurává válhatnék, azonfelül a hanyatlás látása minden emberben a mulandóság érzetét költi fel, elkomolyít. Ime az alap a humorhoz, mit a költő nagy művészettel ki is szákmányol. A természet és a helyrajz csak emeli a humoros hatást.

A mellékalakok, a vén Bence, a varga kapus, csak emelik a humoros hatást. Mily furcsa fonák és mégis mily elszomorító, mikor a nép kineveti a félelmes barátot lopva, de szolgáját, a rozsdás Benczét nyiltan, csufondárosan. A nagy győzelem után hogy megváltozik a nép hangulata! Ime a népkegy, a mely egy nap megkövez, aztán mindjárt utána az egekig emel. Ezt a jelenetet újra meg újra megolvadni csupa gyönyörűség. Mennyi fonákság van benne és mégis mily elszomorító! Ime ez a humor! De magában a vén Toldi jellemében is ott lappang ez a komoly fonákság. Nem tud és nem akar az idővel haladni, ellene van Lajos király újításainak, a csiszolódásnak, a művelődésnek, a mi fonák helyzetbe sorolja. Így a főhős, a mellékalakok, az egész költemény hangulata az apródok dévaj tréfájából kifolyó szomorú véggel a humor bélyegét viseli magán.

Humoros eposz a javából!

Aranyt nemcsak természeti adománya, hanem életviszonyai is humoristává avatják. Már gyermekkorától komoly, szemlélődő, de élénk érzelme és gyors eszejárása van a fonákságok észrebevéséhez. Maga is sok csalódáson megy keresztül, ifjúsága drága eszményeit porba hullani látja, különben csekély tetteje hamar elszibbadt, csak szemlélője a hiúság vásárának, a melybe ezután teljesen soha sem veti magát, de agya megtelik reflexiókkal, szíve érzéssel és keserőséggel. Először egy allegorikus parodiában az «Elveszett alkotmány»-ban tör ki elkeseredése. Már 1845-ben erősen érdeklődik Byron költészete iránt, kinek «Don Juan»-jából lefordítja az új görög lantos énekét, s elküldi Szilágyinak, s Byron lyrai elbeszélései kiválóan érdekelni kezdik. De különösen akkor van rá ennek az elkeseredett angolnak nagy és döntő hatása, a mikor életének második nagy válsága bekövetkezik: a forradalom után. Hazájának romlása, családjának bizonytalan jövője, Petőfi elvesztése mind olyan csapás volt rá nézve, a mely egész valóját megrendítette és költészetének teljesen más irányt adott. Ha életrajzából nem tudnók, költészetének irányváltásából biztosan következtethetnők, hogy nagy válságon kellett átesnie. A pontos megfigyelésnek, az epikai nyugodtságnak vége van, «Toldi» közepét csak nagy kinnal vonszolja odább, csak élete alkonyán irt ennyi lyrai költeményt, mint a forradalom után következő két esztendőben. (Folyt. köv.)

Laboda

Arany J. rajzai a «Nagyidai cigányok»-hoz.

VADÁSZAT ÉJJELE VILLÁMOS FÉNYÉNÉL.

Frigyes német császár özvegye.

A korán és gyászos végre jutott Frigyes német császárnak meghalt az özvegye. *Viktória* angol királyleány volt, példaképe a hűséges hitvesnek, a szerető anyának és a művelt, házias erényekben tündöklő nőnek.

Van-e ennél szebb dícséret olyan nőre nézve, a kinek fején császári korona ragyog, a kinek anyja

FRIGYES NÉMET CSÁSZÁR ÖZVEGYE.

a világ leghatalmasabb és leggazdagabb birodalmának a trónján ült?

Az elhunyt császárné nem tartozott az uralkodásra termett fejedelmi nők közé; idegen volt tőle a hatalomnak és csillogásnak a vágya. Mióta nemes szívű férjének oldala mellé került, két kötelességet ismert csupán: a hitvesit és anyait. E kettő között oszlott meg egész lénye. Csodákat mesélnek angyali türelméről, önfeláldozó jóságáról, midőn nagybeteg férje oldalán virrasztott hosszú-hosszú ideig. Mikor pedig férje meghalt, az özvegy császárné félre vonult; a világ zaja eddig sem vonzotta, azontúl csak a kegyeletes emlé-

keknek és az emberbaráti jótékonyágnak élt. Ó hány szenvedőnek törülte le a könnyét, s mennyien áldották az ügyefogyottak és szegények közül!

Az olyan nőknek, a kik a nagy nyilvánosságtól elzárkózva, mintegy bekötött szemmel gyakorolnak jót: nincs fényes, változatos történetük. Nem tetterős, kezdeményező uralkodónak volt a hitvese, hanem egy jó, de beteg uralkodónak, kire akkor szállott a korona, mikor már az emésztő betegség elhatalmasodott rajta és ekkor teljesítette legnemesebben *Viktória* császárné hitvesi kötelességét.

Van a mi történelmünkben is egy felséges női alak, a ki férfiúi lélekkel küzdött — míg remélte, hogy férjének ügye jobbra fordul, s midőn a megpróbáltatásnak színültig megtelt a pohara, elment szenvedő férjéhez, ette a száműzetésnek keserű kenyerét, s lett mind halálaiglan vigasztalója az ő «szíve urának» — *Zrinyi Ilona* volt.

Viktória császárné mindvégig «Frigyes császár özvegyének» czimeztette magát, mintegy ebben is a szeretett férj emlékének adózott; a gyászruhát tizenhárom évig hordotta — mindaddig, a míg a halotti köntőssel kellett fölcserelnie.

Bizony ritkaság példája ez főleg manapság, mikor a hullámzó és változatos élet ezerféle örömeikkel vonzza az embereket: a kicsinyeket és nagyokat egyaránt.

Az elhunyt széplelkű császárné életének főbb vonásait az alábbiakban adjuk:

1840 november 21-dikén született. *Viktória* angol királynőnek legidősebb gyermeke volt. Gyermekkorát és ifjúságát az angol királyi család körében töltötte. Atyja maga ügyelt fel a legnagyobb gonddal nevelésére. A komoly tanulmányokon kívül testedző játékok, kertészkedés és főzés is beletartoztak ebbe a gondos, gyakorlatias nevelési módszerbe. A művészetek közül a festéssel és szobrászattal foglalkozott a legörömessebb; a nyelvek tanulására is nagy tehetsége volt, miben atyjának különös öröme telt.

Frigyes Vilmos porosz trónörökös 1855-ben megkérte az alig 15 éves gyermekleányt. A szülők beleegyeztek a házasságba, de kikötötték, hogy mivel a leány nagyon ifjú még, az eljegyzés maradjon titokban, míg be nem tölti tizenhetedik évét. 1858 január 25-dikén volt az esküvő Londonban, a Saint-James kápolnában, ugyanott, a hol a menyasszonyt megkeresztelték. Február 8-dikán vonult be ünnepélyesen Berlinbe, a porosz nép üdviválgása közepett.

ALSÓ-IMATRA VIZESÉS A VUOKSZEN FOLYÓN.

SZÁRAZFÖLDI JÉG ÁLTAL LESUROLT GRÁNITSZIKLA HELSINGSFORS MELLETT.

KÉPEK FINNORSZÁGBÓL.

Albert herceg, a mint leánya menyasszony lett, személyesen felügyelt tanulmányaira, a melyeket jövendő hivatása, mint a porosz király hitvesének elébe szabott. Az ifjú királyi hölgy, a mint német földre jutott, bár szívében és gondolkodásában megmaradt angolnak, mindjárt beletalálta magát a porosz viszonyokba s központjává vált a porosz főváros társadalmi életének. Már ekkor nagy tevékenységet fejtett ki a jótékonyág terén. Míg férje 1866-ban és a francia háborúban harci babérral övezte homlokát, ő a háború szenvedéseit igyekezett enyhíteni.

Házasságának igazi boldogságát szeretett férjének kinos, hosszas betegsége zavarta meg. A szerető hitves odaadó önfeláldozásával ápolta férjét betegsége egész ideje alatt. A császári trónra már a sír szélén álló férje oldalán jutott s mindössze alig három hónapig viselhette a német császárné és porosz királyné koronáját.

Férje halála után elköltözött Berlinből s falusi magányban töltötte napjait. Leginkább a Majna-Frankfurt melletti Cronbergben tartózkodott, a hol a lakosság ezrei áldják nevét jótékonyága, irgalmas szíve miatt.

A halál a Cronfeld melletti Friedrichshof nevű kastélyban érte.

Fia, Vilmos német császár, fényes, nagy temetést rendeztetett a számára, ámde e gyászpompánál meghatóbb volt azoknak a könyje és áldása, a kiket a megboldogult életében megvigasztalt.

Legyen áldott az ő emlékezete!

MAKAI EMIL.

A legifjabb írói nemzedéknek egyik tehetséges tagja volt az a fiatal költő, kit a mult héten eltemettek. Alig volt harmincz éves, máris elég sikeres írói multra tekinthetett vissza. Biztató jövő várt rá, mert tagadhatatlan ereje a lírában hovatovább tartalmasabb is kezdett lenni, próbálkozott a drámában, s nagy tevékenységet fejtett ki drámai művek fordításában, átdolgozásában.

Makai Emil 1871-ben született Makón, szülei a papi pályára szánták, s tizenhárom éves korában a budapesti rabbi-képző szemináriumba került. Ámde költői hajlama csakhamar megnyilatkozott, s a komoly papi pályát a változatosabb hirlapírói pályával cserélte fel. Első kötete, az *Énekek éneke* című, nagy feltűnést keltett, s a fiatal poéta ezóta szaporán irogatott. Igen szép ritmusérzéke volt, s ez verseinek egyik legszamba-

vehetőbb jelensége. Néha azonban a formai könnyedség miatt szenved a tartalom. Gyöngé szervezetének nem vált hasznára a hirlap-írói élet, mely számos izgalommal, éjjeli munkával jár. Szívaja néhány hónappal halála előtt kezdett komolyabb jelleget ölteni, miglen hosszas kínlődés után meghalt.

A télen választotta a «Petőfi-Társaság» tagjai közé, s ugyancsak nem régen lett a Nemzeti Színház dráma-bíráló bizottságának a jegyzője. Elismerés jutott ki tehát életében is, kora, váratlan halála megdöbbentett minket.

Pályatársai megható szeretettel állották körül koporsóját, melyet Budapestről Makóra szállítottatott családja, hogy a korán elhunyt ifjú költő kívánsága szerint szülői mellett pihenjen.

VASÁRNAP REGGEL.

Mikor vasárnap reggel végig megyek az utcán, nagyon jól esik, ha találkozom egy-egy tiszta ruhába öltözött gyermekkel. Mondom, ennek a gyermeknek van otthon jó édes anyja, ki gondol rá és vasárnap reggel ünneplőbe öltözteti. Gyönyörködve nézem, milyen feszesen lépdel, hogy ragyog szeme az örömtől, hányszor nyúl fényes gombjaihoz, hogy nem hiányzik-e valamelyik.

Igen, ez így van és ilyenkor úgy tűnik fel, mintha az utcán ragyogóbban ömlenek el a fényes napsugár, mint máskor. A házak, melyek hétköznap olyan nagyon szürkének látszanak, vasárnap reggel valósággal szebbek, mintha őket is ünneplőbe öltöztette volna valami szerető édes anyja. A lelkem is derüebb s ha nincs is semmi okom, vig vagyok minden vasárnap reggelén. Olyan régi időből maradt szokás már ez nálam, abból az időből való, mikor még engemet is ünneplőbe öltöztettek vasárnap reggel, a szép fényes gombos ruhába, melyen a hétköznapi csaták emlékei még nem voltak.

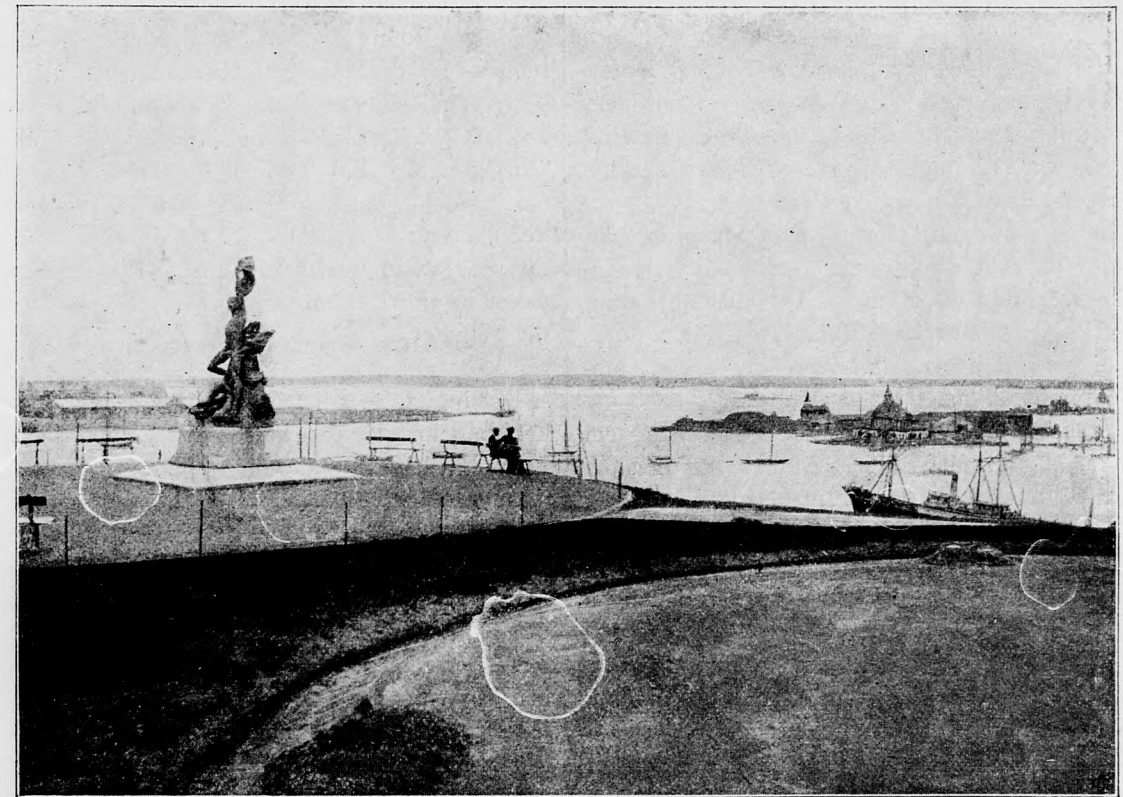
Vasárnap reggel eszembe jutnak ezek a reggelek és egészen olyan, mintha valami rózsaszínű köd ereszkednék le körülöttem, elfödve mindent s csak a kis falumat látom egyetlen hosszú utcájával, kétsoros házával, melyek közül az egyik egészen a patak szélén van.

A kis falumat már szombaton este kezdtek csinosítani. Ni, akár csak itt volna előttem, úgy látom a felszálló port az esti szürkületben. Söpri a házak elejét s az utat, mikor már minden betakarodott. A házak szépen fehérre meszelve világítanak, az ambitus alja sárga földdel van

bemázolva, mintha csak most verték volna épen. Az udvaron a férfinép rendezkedik, minden a maga helyére kerül. Mikorra megszólal az estvéli harangszó, csinos minden, nincs már kint tenni való. Nyugodtan áll meg a ház népe ott, hol a harangszó találja s békességes szívvel mondja el a heti fáradságos munkára ámenjét. A harangszó is más szombaton estve, nem a kicsi, az öreg szól. Komolyan, ünnepélyesen cseng végigbúgva az esti szürkületbe borult falun, völgyön, mintha

Mikor a nap első sugara végig suhan a kis falun, beletekintve a harmattól csillogó völgybe, udvarra, házba, minden szép rendben van. A kocsik fészeralá vannak tolvá, a szerszámok eltakarítva, a szénás padlás létrája fal mellé támasztva.

Ünnepélyes esend mindenfelé, nem nyikorognak a nehéz kútgépek, nem zörögnek a kocsik, egy szó, egy kiáltás sem hallatszik, csak a házak kéménye füstöl. Magasan kigyózik fel a tiszta ég felé, mint a bibliai kedvesen vett áldozat füstje.

A HAJÓTÖRÖTT SZOBRA HELSINGFORSBAN, KILÁTÁSSAL A FINN-ÖBÖL SZIGETVILÁGÁRA.

mondaná: hol-nap ün-nep-re vir-ra-dunk, ün-nep-re, ün-nep-re. A kis harang élesen aprózza a vers végén: csi-no-sak legye-tek gye-re-kek!

Anyám ölébe hajtottam fejemet szombaton estve, míg a harang szólt, megértettem a harang szavát s lelkem álmokkal telt meg a szép ünneplő ruháról, ragyogó, fényes gombjairól. Szinte könyözök a szemembe most is, hogy erre a szép álmra gondolok . . .

Szombaton este legtovább világítanak a kis falu házának ablakai, előszedik az ünneplőket, kikészítenek mindent, hogy vasárnap reggele készületlen ne találjon semmit. Nem is talál!

Szint' egy oltárnak tűnik fel a falu, melyen a szegény emberek egyszerű szívvel, de igaz lélekkel áldoznak.

Óh, vasárnap reggel másképen hangzik a mezőre menő nyajak kolompja is, másképp szól a tülök s a csordás katona-trombitájának marsa. Mintha álomból jönnének, úgy hallatszanak most is a lelkemben ezen reggelnek hangjai, azok az ünnepélyes hangok, mint egy rég elmondott szép imádság, úgy rezegnek a lelkemben. A madarak is másként dalolnak a házak udvarán álló eperfákon, a galambducz tetején ülő galambok tolla is fehérebb.

Pompás, sugárfényes minden, a domb tetején, mely mint valami korona emelkedik ki a faluból, áll a templom, aranyos keresztje messze ragyog. Magas tornyában egyszerre megkondul az öreg harang szombat estvéli ünnepies hangján. Erre megelégnül a falu egyetlen utcája. Innen is, onnan is egy-egy tipegő öreg megyen oda, hova a harang hívogat. A gyereksereg is felszabadul s vasárnapi ruhájában tetszelegve jár szomszéd-tól szomszédig.

— De szép, de nagyon szép, — mondják neki — színezüst a gombod, csupa selyem a ruhád.

Hogy megdobbant a szívem, mikor ezt hallottam! Ó, nem a hiúság vásáranak eladott szív dobant meg akkor még; minden öröme virágát te varrtad himesre édes anyai kéz s ezek a virágok az ártatlanság fehér virágai voltak.

Nem tudom én, mért örül a lelkem mindig, mikor az ártatlanság ezen derűs idejére gondolok; valami nagy öröm száll a lelkembe, szent ihlettel telik meg, mintha ott mennék a poros úton felfelé a hegyen az ünneplőbe öltözött szegény emberek között a templomba.

Ezeket az egyszerű embereket most irigylem csak, kik minden bölcseségüket ott hordják hónuk alatt a nagy kapestű imádságos könyvben, a szívük békéje is oda van megírva nagy, öreg betűkkel. Ó, ti öreg betűk, kiket olvasni vágyom, törekedem a nagy, kapesos könyvben, boldogok azok, kik csak titeket ismernek . . .

Vasárnap derűs reggele, kedvesen emlékszem mindig vissza rád, a szép, tiszta, fehér gyoles, mibe a jó anya gyermekét öltözteti, a te emlékeztetőd. És ha vasárnap reggel gyűrött arcú embert látok, piszkos ruhában botorkázva az utcán, elgondolkozom, ennek is volt jó anyja, ki tiszta, fehér inget adott rá, ez is volt gyermek, ő is örült egykor minden vasárnap reggelén.

Nógrádi László.

Vadászat éjjel villamos fénynél.

Képünkhoz.

Nem Magyarországon történt meg, hanem a különös vadász-szenvedélyek igazi hazájában, Angolországban, nem is most hamarjában, hanem ezelőtt mintegy húsz esztendővel, hogy angol főurak összeállottak, s egy erdő tisztásán villamos ivlámpást állítottak fel, annak a fénye éjjel fölrebbentette az erdő számos repülő vad-

ját, s a lámpás körül elhelyezkedő úri vadászok puffogtatták a madarakat. A krónika szerint egy éjszaka tömérdek madarat lőttek össze. A számbavehető fajták közül volt: 464 grúz (angolországi fogolyszerű madár), 11 szalonka, 143 fogoly, 2 bagoly és rémséges tömege egyéb mindenféle madárnak. Az természetesen más kérdés, hogy a madárpusztításnak ez a túlságosan modern fajtája szép-e, helyes-e.

Finnországi képeinkhez.

Messze fenn éjszakon vergődik a kis finn nemzet az orosz nagyhatalom karmai között. A nyelvtudósok azt mondják: rokonunk; de sem a nép, sem hazájuk nem hasonlít a mienkhez. Országuk a Föld szilárd kérgének legrégebb szárazföldje. Termőföld alig van ezen a sivár kötengeren; a mi volt, azt is elhordta az a hatalmas, lassan csúszó jégtömeg. Olyan lehetett akkor Finnország, mint ma Grönland, hol mindent eltakar a jég 500—1000 méter vastag takarója.

Helsingfors körül, a városon kívül nem mezőket, hanem gyér erdővel borított, vagy egészen kopár kővilágot látunk.

Az ország belsejében falvokról alig lehet szó. A főbb közlekedési vonalak mentén sűrűn elszórva rejtőznek az erdőben a csinos, villaszerű faházak, mindenhova pompás utak vezetnek, mindenütt rend és szorgos tisztaság.

Finnországban nincsenek szó szoros értelmében vett hegyek. Alacsony, egyforma halmok, lapos magaslatok mindenütt s a hol nem teljesen kopár a szikla, ott erdőszeg fed mindent. A hullámos halomvidéken teménytelen a tó, hisz e miatt nevezik Finnországot az *ezer tó* országának.

A magasabban fekvő tavakból a vizek örvénylő sellőkön és zuhatagokon át törnek alá, mély ágyat vájva a kemény sziklába. Zord fenyves köröskörül, kemény sziklába vésvé minden folyamagy.

Helsingfors Oroszországnak talán legesinosabb, de mindenestre leginkább európaias jellegű városa. Csinos épületei, jól kövezett utcái, elektromos világítása, elektromos vasútai vannak.

Van egy mély értelmű szobra a városnak. Az obszervatórium dombján áll ez a szép bronzcsoport, hajótöröttet ábrázol, fuldokló családjával, a mint kétségbeesetten kiált segítségért

Európa felé! Nincs a szobron egy betű felírás sem: megérti azt mindenki.

Megérti mindenki, hogy a finn nép a hajótörött — a leigázott nép, ez várja Európa segítségét.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Verne Gyula megvakult. Megrendítő a hír, melyet a lapokban olvastunk: Verne Gyula, a világhírű francia író elvesztette szemévilágát. Lapunk olvasói előtt nem kell bővebben fejtegetnünk, hogy ki Verne Gyula, hogy immár egy hosszú emberöltőn át megnyit írt s minő hasznosak és érdekesek az ő írásai. A legbölesebb emberek közé tartozik e szellemes és páratlan szorgalmú francia író, a kit nem vonzott Páris fénye és izgalmas világvárosi élete; meghúzódtott Amiens városába, ott gondolta ki azokat a vonzó történeteket, melyek a kerek földnek csaknem minden pontján játszódhatnak. Éles szeme, világos értelme, humora és szelleme mindent meglátott, a miből az ő sok-sok millió olvasója hasznosat és szepet tanulhat. Nem az emberek szenvedélyének a festője, hanem az örökké szép természetnek. Költői lelke egész hevével ragaszkodott a természethez, melynek ezer meg ezer titkos tüneményét ragyogó képekbe öltöztetve tudta feltárni, igyekezett megmagyarázni. Nagy természettudósok hűséges népszerűsítője, magyarázója volt és az ma is, mert a toll nem esett ki kezéből. A hetvenhárom éves aggastyán ifjú lélekkel és példátlan szorgalommal dolgozott a legutóbbi időkig. Egyik regénye most is foly abban a híres francia folyóiratban, melynek oszlopa volt. Ezt a regényt fogja lapunk is közölni s fájó szívvel gondolunk arra, hogy a vak költőnek talán ez a hatyűnéke. Vajha ne volna így, vajha az emberi tudomány a természet jóságos segítségével vissza tudná adni a nagy írónak szemévilágát!

A szolnoki Verseggy-szobor. A szolnoki gimnázium ifjúsága már évekkal ezelőtt elhatározta, hogy nagy fiának, Verseggy Ferencnek emléket állít. A gyűjtés annak idején nagy buzgalommal indult neki, de — sajnos — az érdeklődés csakhamar megcsappant. A szobor felállításának történetében most egy érdekes mozzanat állott. *Vértes József* hosszabb ismertetést írt Verseggy Ferencről és azt most könyvalakban kiadja. A munka árából befolyó *tiszta jövedelmet* pedig a szoboralapnak szánja, mely alap ezáltal bizonyára megnő annyira, hogy az emlék mintázásáról is lehet majd gondoskodni. A tartalmas könyvet *Nógrádi László* látta el szép előszóval. *Vértes* könyve szeptember havában jelenik meg; kik a munkára számot tartanak, írják meg e nemű szándékukat a szerzőnek (Szolnok, «Magyar király»-szálló), mivel a könyvből fölös számú példányok nem nyomtatnak.

Vachott Sándor ereklyéi. A sümegi Darnay-féle muzeum nemrégiben megszerezte *Vachott Sándor* ereklyéit, a melyek szoros kapcsolatban vannak a balsorsüldözött költő életével. A muzeumba került emléktárgyak a következők:

Kezdődik a sorozat azzal a szépírási füzetkével, a melyet Vachott mint tanuló 1830-ban használt a gyöngyösi gimnáziumban. A nyolcz leveles füzet minden lapja az akkori divat szerint cifra tollra jzot

keretbe van foglalva és minden sora más-más szépen megrajzolt betűvel van írva. A muzeumba kerültek Vachott levelei menyasszonyához, *Csapó Máriához*, a kinek a pozsonyi diétáról írt. Egyik-másikban így szólítja meg a menyasszonyát: *Édes Gyöngyvirágom!* E korból való egy leprésselt virágbokréta, a melyet élete alkonyáig magával hordott díszes, fehér szatytyánbőr-táskában, mely szintén ott van a Darnay-muzeumban. Jöttek a viharos napok. A szabadságharc zászlaja alá sorakozott mindenki, kinek magyar vér folyt ereiben. A költői lelkű Csapó Mária emlékül hajfűrtöt vág le férje dús hajából, tokba teszi, drága ereklyeként őrzi. Ma is rajta olvasható Vachottné kezeirásával: «E szép hajfűrt imádot férjemé, melyet július 5-dikén vágtam le, midőn bizonytalan hosszú időre váltunk el egymástól. 1849». Az elnyomatás szomorú napjait idézi lenk Vachott Sándor kétfejtű sasos útlevele, a melyet 1855-ben a *k. k. Komitats Vorstand* állított ki. Megható Vachott Sándor bánatos levele, a melyet 1858-ban az elme-gyógyintézetből írt nejehez: «Nap múlik nap után — türelem, unalom, gondolkodás egymást váltják» stb. Az emlékek közt van Vachott Sándor kedves írótolta, melyet mindig magával hordozott, melylyel legtöbb költeményét írta, azonkívül nem egy költeményének első fogalmazványa. A gyűjteményt Vachott Sándorné két kötetnyi eredeti kézirata zárja be.

SAKKJÁTÉK.

Rovatvezető: Exner Győző tanár.

A 22. feladvány megfjtése:

1. Vc2—c8 (hat változattal a második lépésben).

23. sz. feladvány.

Fothergill P. G. L.-től.

A «Kentish Mercury» tornáján VI. díjat nyert. Világos: Ka5; Vh1; Fc8 és d6; He3 és g6; Bg2; gy b3 és h4. Sötét: Kf6; Vd4; Hg8 és h8; gy b4, c5, e4, f2, f7 és g7.

Világos indul s a második lépésre mattot jelent. Az első lépés a gyakorlottabb fejtőknek önként kínálkozik, a másodikban azonban néhány meglepő változat van.

(A megfjtés beküldésének határideje egy hét.)

23. sz. játék.

Világos:	Sötét:	Világos:	Sötét:
Marco.	Gunsberg.	Marco.	Gunsberg.
1. e2—e4	e7—e5	16. Fc1—d2	Fc5—d4
2. Hg1—f3	Hb8—c6	17. d5—d6	c7×d6
3. Ff1—b5	Hg8—f6	18. Fd2—b4	Ve7—e6
4. Hb1—c3	Ff8—c5	19. Vd1×a1	a7—a5
5. Hf3×e5	Hc6×e5	20. Fb4×d6	Bh8—e8
6. d2—d4	Fc5—d6	21. Va1—c1	Fd4—b6
7. f2—f4	He5—c6	22. Be1—e2	Ve6—d5
8. e4—e5	Fd6—b4	23. He4—g5	Be8×e2
9. e5×f6	Vd8×f6	24. Fd3×e2	Kd8—e8
10. d4—d5	Hc6—d4	25. Fd6—a3	f7—f6
11. Fb5—d3	Fb4—c5	26. Fe2—h5+	g7—g6
12. Hc3—e4	Vf6—e7	27. Vc1—e1+	Ke8—d8
13. els. röv.	Hd4×e2+	28. Fh5—f3	Vd5—d4
14. Kgl—h1	He2×a1	29. Ve1—e7+	Kd8—c7
15. Bfl—e1	Ke8—d8	30. Hg5—e6+	söt. föladja

Játszották 1901 február 22-dikén Monte-Carloban a nemzetközi mesterversenyen. Világos játékát a versenybizottság szépségeért díjjal tüntette ki. Marco bécsi mester, Gunsberg magyarországi születésű, de állandóan Angliában tartózkodik.

*

Hírek. A karlsbadi sakk-klub előnyadással rendezett versenyt, öt osztályban tizenöt taggal. Az első Tietz V. lett 14 egységgel.

A sakkrejtvényt egészen vagy részben helyesen fejtették meg: Ruzskai István, Szauc József, Friedländer Izidor, Rosenkranz Nándor.

FEJTŐRŐ.

Földrajzi kérdés:

Mi a neve annak a turáni népnek, a mely Kr. e. a 4—5. évezredben az Euphrates—Tigris között lakta; ezek alkották nyugati Ázsiának első államát? Náluk fejlődött ki először a betűírás használata; némelyek a székely rovásos betűjegyeket ezen nép írására vezetik vissza.

Történelmi kérdés:

Melyik csatája az az 1848/49-diki magyar szabadságharcnak, a melyben a magyar hadak vezére Dembinszky, az osztrákoké pedig gróf Schlick volt? Minthogy Dembinszky nem tájékozódott kellőleg az ellenség mozgulatairól, vereséget szenvedett Verpelétnél.

Természetrizajzi kérdés:

Melyik az a Khinából és Japánból hozzánk került fa, melyet sétatereken és kertekben gyakran láthatni? Termése hasonlít a kőrísfához. Levelai késő tavaszkor fakadnak. Az authokjan nevű festék fejlődik ki belőle.

Szűsz Nándor.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1901 augusztus 25.

45. számban közölt fejtőré kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: A nappal 5 1/2 óra, az éjjel 18 1/2 óra. **Földrajzi kérdés:** Guden-Aa folyó Dániában. **Természetrizajzi kérdés:** Kanalas récse (spatula clypeata). **Képrejtvény:** A halál nyugalom.

Helyesen fejtették meg: Emmerling László, Szögyény István, Kemény Béla, ifj. Dortsák Lajos, Kutlik Félix, Klopstock György, Szerényi Nándor, Bohrandt Lajos, Galambos Kálmán, Kuzma Albert, Molnár Aladár, Rém Dezső, Radó Nándor, Komlós György, Wunder Jenő, Danielisz Jenő, Kardos János, ifj. Barthonek Károly, Hermann István, Gálffy Sándor, Rosconi Titusz, Kocsis József, Groszmann Árpád és Jenő, Lovik Ernő, Bodócs István, Ruzskai István, Koscs Antal, Rechnitzer Aladár,

Pravgyik Flóris, Szigeti Endre, Viski Jenő, Krepelka Ferencz, Mattyasovszky Lajos, Barok Imre, Köszler Arthur, Szekér Mihály, Gedeon Andor, Rosenthal Jenő, Hegedüs Árpád, Várnay István, Kux István, Skripecz Dezső, Tóth Tibor és Tihámér, Ruzsnyák Sándor, Máyer Jenő, Hollaki Ferencz.

A kitűzött könyvjutalmat (Szitnyay Elek: «Levelek egy tanuló ifjúhoz») Szigeti Endre dunaföldvári előfizetőnk nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

B. O. (Borszék.) Kedves fiam, zárt levelezőlapodat megkaptam, s parancsodhoz mértén azonnal intézkedtem. Illendő tisztelettel tudatlak, hogy az előfizetési pénz megérkezett a kiadóhivatalhoz, a lapot is elküldötték, esetleg egy számot nem kaptál meg, s ha a kiadóhivatalnak megírod, hogy melyik szám hiányzik, azt is el fogja küldeni. Te, fiam, «a választ okvetetlenül a leghamarább elvárod» — én pedig siettem vele, hogy méltó haragodat ne vonjam árva fejemre. Csupán egy szerény megjegyzésem volna: a T. Szerkesztőség — én vagyok, hozzám pedig nem szoktak az olvasóim olyan utasításokat írni, mint a minőre a te pennád — eleszűzött. —

M. J. (Brassó.) A «Keleti Akadémia» címe: Budapest, V., Alkotmány-utca 12. — **Gedeon Andor.** E célzra készült és minden pályára vonatkozólag útbaigazít a *Ferenczy István* «Eletpályák» című könyve. Kapható minden hazai könyvkereskedésben. Kiadta Stampfel Károly Pozsonyban. Ára 4 korona. — **P. Á.** Azok a regények csupán az illető lap kiadóhivatala útján kaphatók meg, ha ugyan külön kiadásban is megjelentek. A könyvpiacra tudtommal nem forognak — s valószínűleg nem is érdemlik meg, hogy forogjanak. Igen csekély értékű, hevenyében készült holmik azok. Tessék egy levelezőlapra kérdést intézni annak a lapnak a kiadóhivatalához, hogy megjelentek-e, s ha igen, minő áron kaphatók. Ők tudnak csupán felvilágosítást adni. — **Hollaki Ferencz.** Nem szükséges mind megfektetni. — **Turista.** Ezt már szeretem. Úgy-e megmondtam, hogy magyar földön nem kell ajánlólevél a diáknak. Az útleírás azonban kissé száraz, nem való lapunkba. —

Érdeklődő. Efféle természettudományi dolgot lehetőleg gyakran fogunk hozni. Nemesak érdekesek, hanem tanulságosak is. — **Ipari pálya.** Föltétlenül helyeseljék. Édes apja józanul és bölesen gondolkodik, fogadja meg a tanácsát, mi is a legmelegebben ajánljuk. Ha vagyona is van, kétszeres előny. Azzal ne törődjék, hogy tanultársai kicsinylőleg beszélnek a műhelyről. A munka nemessé teszi az embert. A ki pedig a munkát meg-alázónak tartja, egyszerűen léha, haszontalan és nem elítélni, hanem sajnálni való ember. Üdvözlöm önt, és szerencsét kívánok a műhelyhez. Meg fogom önt látogatni és a kezét, ha még oly kormos is, megszorítom magyarán. — **Oda.** Nem oda Buda, ilyen kemény dióhoz erősebb fog kell. Az alkaiosi strófa szép, de ha minden sornak kitérjük a nyakát, akkor átkozottul nyekereg. Erősödjék és szárnysodjék még az a Pegázus. — **Melyik nyert?** Nem állok be ítélőbíróknak, mert én ahhoz a dicső magyar foglalkozáshoz nem értek, mert a ki ifjú korában kénytelen kenyeret keresni, az nem ér reá, hogy kártyázni is megtanuljon. Igaz, hogy ezzel is hiányosabb a műveltsége, de hát élni lehet kártyatudomány nélkül is.

!! Megjelent !!

Lombfűrészeti és faragászati különlegességekből összeállított nagyszabású album és árjegyzékünk, mely tartalmazza az összes idevágó keltéket és **diszvasnások képes gyűjteményét.**

Mivel a fentemlített cikkek és keltékek ez ideig jórészt **Bécsből** szervertettek be, indítatva éreztük magunkat egy minden tekintetben modern és terjedelmes album összeállítására, míáltal lehetővé tesszük minden oly cikk **előnyös, olcsó és gyors** beszerzését, mely eddig csak **külföldről** jóval nehezebben és **nagyobb költséggel** történhetett.

Tisztelettel
9076
Kiss Ernő és Társa, Budapest, VII., Erzsébet-körút 17.

Arjegyzék kívánatra bérmentve.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	<i>Kéziratokat nem adunk vissza.</i>
<i>Megjelenik minden vasárnap.</i>		

«MAGYAR REMEKÍRÓK.»

Ötvenöt csinos, egyforma kötetben fogja a Franklin-Társulat kiadni azoknak a régi és újabb magyar íróknak a munkáit, a kik a magyar irodalomban számottevők voltak és számottevők most.

Ezt a hirt olvastuk és nagy örömmel olvastuk, mert ez a vállalat nagyon fontos, eddig is szükség lett volna reá, de nem jön későn most sem. Az érdekes irodalmi eseményről szóló jelentést azt mondja, hogy «Balassától Aranyig mindent magába foglal ez a kiadás, a mit költői irodalmunk maradandó becsüt fölmutathat.

De nemesak költőink munkáit: Széchenyi István, Deák Ferencz, Kossuth Lajos, Kemény Zsigmond munkáinak legjavát is. A «Magyar Remekírók» tehát nagy költőink és íróink kiadása lesz, arra való, hogy olvassák, mert elhagyja azt, a mi másod- vagy harmadrangú, avagy a mi csupán a tudós kutatót érdekli.

A régibb írók műveit irodalmi értékeikhez és irodalomtörténeti jelentőségükhez mért megválogatásban, az újkori írók (nevezetesen Arany, Vörösmarty, Petőfi, Tompa, Garay, Bajza, Czuczor, Vajda, Arany László, Szigligeti, Madách, Reviczky, Csiky) műveit lehetőleg teljességükben, mindenesetre főműveikkel fogja felölelni.

Nekünk magyaroknak égető szükségünk van arra, hogy régibb íróinkkal foglalkozzunk; nem szabad lábunk alól a nemzeti talajt, ezt az egyetlen biztos talajt elveszítünk. Újra meg újra elő kell vennünk azoknak a műveit, a kik a nagyon mostoha, sőt néha kétségbeejtő viszonyok között épen oly lelki szükségéből, mint hazafias érzésből magyarul szólottak a hazához és nemzethez. Ma ez henyé frázisképen hangzik, de akkor nem volt az. Forgatván a történet lapjait, megbizonyosodunk affelől, hogy a kevésre becsült

poéták, vándorkomédiások, még előbb a Scholamesterek milyen hatalmas missziót teljesítettek. Magyar lélek szólott, magyar szív lüktetett írásaikból; irtak a dicsőség, az anyagi haszon reménye nélkül, a hazának, e közös jó anyának ajánlották műveiket, csekély volt az elismerés, kicsiny volt az olvasóközönség, de ők nem csüggedtek. A magyar nemzet érzelmi és eszmei világának kifejezői voltak, s nekünk sokkal szerencsésebb utódoknak erről megfedelkezünk a látlanság büne nélkül nem szabad.

Vegyük elő őket újra, nem lomtárba nyúlunk, hanem igazi kincses-szekrénybe. Nemzetünk nagy szellemei szólnak hozzánk azon a nyelven, melynek, mint gyöngye, elcsenevészedett hajtásnak, az ő páratlan szeretetük adott erőt, életre való képességet, légyságot, hajlékonyságot. Érezték, hogy szent a költészetnek a berke, avatatlannak oda betolakodnia nem szabad — s leírták érzelmeiket, melyből koszorú fonódott az egész nemzet homlokára.

Úgy van, úgy, ennek az 55 kötetnek, ha majd megjelenik, ott van helye minden művelt magyar családnak az asztalán, ámde ne csak az asztalán legyen ott, mert a könyv, ha még oly csinos külseje van is, nem henyé szobadisz, hanem a legjobb, a legbizalmasabb barátunk. Por ne lepje be, lapjai ne maradjanak felvágatlanok, hanem legyen nyoma a gyakori használatnak.

A kiadó-társulatot e nagyjelentőségű vállalat közrebecsátásánál az az eszme is vezérli, hogy lehetőleg olcsók legyenek a kötetek; módot akar nyújtani a szerényebb anyagi viszonyok között élő családoknak is, hogy megszerezzhessék.

Őszinte, nagy érdeklődéssel várjuk a Franklin-Társulat részletes programját, a melyet őszszel fog kiadni, s a mely tájékoztatni fogja az olvasókat arra nézve, hogy minő írók és költők s minő műveik fognak megjelenni.